

Stichting Privacy First

Jaarverslag 2023

30 juni 2024

1.	Voorwoord	1
2.	Visie en beleid	2
3.	Projecten en evenementen	4
3.1	Nederlandse Privacy Awards & Nationale Privacy Conferentie	4
3.2	Privacy Coalitie	6
3.3	PrivacyWijzer – Internet of Things	7
3.4	Publieksdebatten	7
3.5	Externe projecten	8
3.6	Overige activiteiten	9
4.	Politieke lobby	10
4.1	Medische privacy	10
4.2	Financiële privacy	10
4.3	Massasurveillance	11
4.4	Biometrie	11
4.5	Overige onderwerpen	12
5.	Rechtszaken	13
5.1	ANPR: Automatische Nummerplaat Herkenning	13
5.2	Zaak Burgers tegen Plasterk	14
5.3	Rechtszaken van andere organisaties en burgers	15
6.	Claimstichting CUIC	16
7.	Communicatie	17
7.1	Massamedia	17
7.2	Internet	18
8.	Organisatie	19
9.	Financiën	21
10.	Vooruitblik 2024 en verder	23

1. Voorwoord

Voor u ligt het jaarverslag 2023 van Stichting Privacy First. Hierin blikken we graag terug, maar ook een beetje vooruit. De maatschappelijke uitdagingen waar Privacy First zich mee bezighoudt zijn immers groot. Gemakkelijk is ons werk nooit geweest, daarvoor is het krachtenveld waarin we opereren te groot, te complex en te dynamisch. Al meer dan 15 jaar werkt Privacy First continu, vaak als David vs. Goliath, aan een betere verankering van het recht op privacy in wetgeving en technologie. Soms met tegenslag, maar vaak ook met succes. De afgelopen jaren noteerden we o.a. deze mijlpalen:

- Rekeningrijden middels “spionagekastjes” in auto’s sinds 2009 in de ijskast.
- Elektronisch Patiëntendossier (EPD) in 2011 unaniem verworpen door de Eerste Kamer.
- Afschaffing van de opslag van vingerafdrukken onder de Paspoortwet in 2011, mede onder druk van ons Paspoortproces.
- Door een rechtszaak van Privacy First zijn automobilisten sinds 2015 niet meer verplicht om bij het parkeren hun kenteken in te voeren.
- In 2015 werd de Telecom-bewaarplicht in Nederland afgeschaft door een rechtszaak van Privacy First in coalitie met diverse andere organisaties.
- Onze referendum-campagne droeg eraan bij dat de Nederlandse bevolking in 2018 tegen de ‘Sleepwet’ stemde.
- Mede door stille diplomatie van Privacy First werd in 2018 de Toetsingscommissie Inzet Bevoegdheden (TIB) opgericht ter beteugeling van geheime diensten.
- Sinds 2018 reikt Privacy First in samenwerking met ECP jaarlijks tijdens de Nationale Privacy Conferentie de Nederlandse Privacy Awards uit.
- Door de coalitiezaak met het Platform Bescherming Burgerrechten tegen het Systeem Risico Indicatie (SyRI) werd SyRI in 2020 afgeschaft en geldt dit vonnis sindsdien als een internationale “leading case” inzake risicoprofilering van burgers.
- Samen met voormalige winnaars en genomineerden van onze Nederlandse Privacy Awards heeft Privacy First in 2022 de Privacy Coalitie opgericht ter bevordering van privacyvriendelijke diensten en producten.

Dit alles was niet gebeurd zonder de steun van mensen zoals u. Privacy First dankt u ten diepste voor uw onmisbare bijdragen en inzet in de afgelopen jaren. Samen maakten we het verschil en zullen we graag het verschil blijven maken!

2. Visie en beleid

Privacy First is in 2008 opgericht als onafhankelijke stichting ter behoud en bevordering van ieders recht op privacy. Privacy is een universeel mensenrecht en de basis van onze democratische rechtsstaat. Privacy First maakt zich sterk om het recht op privacy zoveel mogelijk te beschermen en te bevorderen. Als Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI) doet Privacy First dit in het algemeen belang, hetzij voor de gehele bevolking, hetzij voor kwetsbare bevolkingsgroepen. Privacy First hanteert daarbij een brede, principiële oriëntatie op privacy, zowel als basis voor onze vrije, open samenleving als voor ieders vrije individuele ontwikkeling. Naast de persoonlijke levenssfeer omvat het recht op privacy de bescherming van persoonsgegevens, vertrouwelijke communicatie, het huisrecht en het recht op lichamelijke integriteit. Privacy is bovendien een voorwaarde voor de uitoefening van talloze andere fundamentele rechten en vrijheden.

Ons blikveld en onze activiteiten strekken zich van oudsher uit tot zowel het digitale als het analoge domein. Deze werelden raken echter in toenemende mate geïntegreerd en maken de klassieke 'analoge ruimte' steeds kleiner. De ontwikkelingen in het digitale domein gaan razendsnel. Om dit in goede banen te kunnen leiden pleit Privacy First naast goede wetgeving met degelijke privacy-waarborgen al jaren voor *privacy by default* en *privacy by design*: het inbouwen van privacy in technologie. De komst van de Europese privacywet AVG heeft ons daarbij wind in de rug gegeven. Tegelijkertijd opereert Privacy First immer in een krachtenveld waardoor de privacy voortdurend bedreigd wordt. Van alle mensenrechten staat het recht op privacy in deze tijd het meest onder druk. De bescherming van dit recht is dus noodzakelijker dan ooit.

Vast beleid van Privacy First is om onze aandacht primair te richten op (dreigende) privacy schendingen die grote groepen mensen tegelijk kunnen treffen. In onze selectie van onderwerpen laten wij ons daarbij leiden door 1) de schaal, 2) de ernst en 3) de impact en gevolgen van een bepaalde schending. Massale, ernstige privacy schendingen worden door Privacy First eerst onderzocht en publiekelijk benoemd. Vervolgens tracht Privacy First de betreffende schending op te heffen middels stille diplomatie en politieke lobby, gevolgd door een publiekscampagne, juridische actie of – als uiterste middel – een rechtszaak. In lijn met deze criteria richt de aandacht van Privacy First zich de komende jaren voornamelijk op massasurveillance, medische privacy, financiële privacy, kinderen & privacy (met name in het onderwijs) en het Internet of Things.

Hieronder lichten wij onze voornaamste activiteiten uit 2023 toe, soms in de context van eerdere ontwikkelingen en met een vooruitblik naar 2024. Voor alle actuele activiteiten van Privacy First verwijzen wij u graag naar onze website.

3. Projecten en evenementen

3.1 Nederlandse Privacy Awards & Nationale Privacy Conferentie

Op 24 januari 2024 organiseerden ECP en Privacy First voor de zevende achtereenvolgende keer gezamenlijk onze jaarlijkse Nationale Privacy Conferentie. Dit is inmiddels hét jaarlijkse Nederlandse privacy-evenement rond de Europese Dag van de Privacy. Ons doel van dit evenement is om samen met het bedrijfsleven, de overheid en wetenschap te bouwen aan een privacyvriendelijke informatiemaatschappij. Congresthema was ditmaal 'privacy in het onderwijs'. De belangstelling was als vanouds groot: op de congreslocatie (De Glazen Zaal in Den Haag) waren bijna tweehonderd professionals aanwezig. Sprekers tijdens het congres waren achtereenvolgens Marjolijn Bonthuis (adjunct-directeur ECP), Paul Korremans en Sander Klous (bestuursleden Privacy First), Katja Mur (bestuurslid Autoriteit Persoonsgegevens), Sjoera Nas (senior privacy adviseur, Privacy Company), José van Dijk (universiteitshoogleraar media en digitale samenleving, Universiteit Utrecht), Larissa Zegveld (voorzitter Forum Standaardisatie), Sabrina van Miltenburg (programmamanager digitaal en veilig onderwijs, Stichting Kennisnet) en Jaap van der Wel (juryvoorzitter Nederlandse Privacy Awards). Dagvoorzitter was presentator Tom Jessen (RTL, BNR).

V.l.n.r.: Sander Klous, Paul Korremans en Tom Jessen tijdens Nationale Privacy Conferentie, 24 januari 2024.

Als afsluitend onderdeel van de conferentie werden door Privacy First onze jaarlijkse Nederlandse Privacy Awards uitgereikt. Tijdens de zomer en herfst van 2023 ontving Privacy First talloze hoogwaardige inzendingen voor deze Awards. Beoordelingen en gesprekken met alle inzenders door onze onafhankelijke Awards-jury vonden vervolgens plaats gedurende de winter van 2023. De genomineerden waren BlueGen.ai (synthetische data als alternatief voor persoonsgegevens), Databoss (kaartspel van Inventive Games voor privacy-bewustwording), DIVD (Dutch Institute for Vulnerability Disclosure), Linksight (data-samenwerking met privacy by design), Oasis Now (privacyvriendelijke *clinical trials*), Privacy Simulatie (game van ICTRecht over datalekken en crisissituaties), Proofme ID (platform voor digitale identificatie en transacties), Publiek Vervoer Groningen Drenthe (privacyvriendelijke analyse van reisgedrag) en Jet-Stream (streamingdienst met geanonimiseerde data voor 'contextualised advertisements').

Tijdens de conferentie hebben alle genomineerden hun projecten middels Award-videopitches aan het publiek gepresenteerd.

Privacy Simulatie, Jet-Stream en Publiek Vervoer Groningen Drenthe werden vervolgens door de jury tot winnaars uitgeroepen. Daarnaast ging de

Aanmoedigingsprijs naar Oasys Now.

De jury van de Nederlandse Privacy Awards bestond in 2023 uit de volgende experts:

- Jaap van der Wel (juryvoorzitter)
- Mabel de Vries
- Erik Bruinsma
- Magdalena Magala
- Mathieu Paapst
- Rion Rijker
- Sanne van de Velde
- Koen Versmissen
- Walter van Wijk.

De uitreiking van de Nederlandse Privacy Awards werd in 2023-2024 mede mogelijk gemaakt door Molenaar & Plasman Solutions. De conferentie kan grotendeels worden teruggekeken op <https://vimeo.com/914788414>. Begin 2024 is onze website van de Privacy Awards geheel vernieuwd en bevat sindsdien o.a. een overzicht van alle winnaars en genomineerden sinds 2018: zie <https://privacyfirst.nl/privacyawards/>.

Begin 2025 zullen Privacy First en ECP dit inspirerende evenement opnieuw organiseren. Zou uw organisatie graag (media-)partner of sponsor willen worden? Neem dan contact op met Privacy First!

3.2 Privacy Coalitie

In 2022 lanceerde Privacy First samen met een groep winnaars en genomineerden van de Nederlandse Privacy Awards de [Privacy Coalitie](#). Voornaamste doel van de Privacy Coalitie is het creëren van meer maatschappelijk bewustzijn over digitale privacy en de ontwikkeling

van privacy-vriendelijke alternatieven. Daartoe heeft de Privacy Coalitie een manifest opgesteld dat inmiddels door een groot aantal bedrijven en organisaties is ondertekend. In 2023 stuurde de Privacy Coalitie o.a. een brief aan de Eerste Kamer ter accordering van de Wet digitale overheid (Wdo). De Wdo kan een stimulans vormen voor privacyvriendelijke diensten en privacyvriendelijker inkoopbeleid bij de overheid. Mede op eerder aandringen van Privacy First bevat deze wet o.a. een verbod op datahandel en vereisten van *privacy by design* en *open source*. Na de verkiezingen in 2023 stuurde de Privacy Coalitie tevens een parallelle brief aan de

informatuur en de vaste commissie Digitale Zaken van de Tweede Kamer. In 2024 hoopt de Privacy Coalitie o.a. een technische briefing voor de Tweede Kamer over alternatieven voor Big Tech te kunnen organiseren.

Diverse organisaties hebben inmiddels aangeboden om de Privacy Coalitie te faciliteren. Wilt u met uw bedrijf of organisatie het manifest van de Privacy Coalitie steunen? [Meld u aan!](#)

3.3 PrivacyWijzer – Internet of Things

Eind 2022 is Privacy First gestart met de 'PrivacyWijzer', een nieuw meerjarig project over de privacy-aspecten van het Internet of Things. In dit "internet der dingen" is alles met elkaar verbonden, maar is dat wel verstandig? Gedurende 2023 onderzochten we met name de auto ("connected car") als datamachine en de gevolgen die dat kan hebben voor ieders privacy. Hierover verscheen in 2023 op onze website een reeks diepgaande artikelen die deels ook media-aandacht genereerden, waardoor Privacy First het brede publiek wist te bereiken. Dit onderzoek willen we in 2024 doorzetten naar 'wearables', 'smart home' (bijvoorbeeld koelkasten, speelgoed) en 'smart cities' (o.a. slimme lantaarnpalen). Met de resultaten gaan we beleidsmakers en politici actief benaderen. Meer weten over dit project? Ga naar <https://privacyfirst.nl/privacywijzer/> !

3.4 Publieksdebatten

Privacy First organiseert al jaren periodiek kritische publieksdebatten over actuele onderwerpen. In 2023 organiseerden we een Nieuwjaarsborrel met enkele presentaties en publieksdebatten over 'de toekomst van privacy' (mei 2023, tevens ter gelegenheid van ons

15-jarig bestaan), 'privacy in Europa' (september 2023) en het Internet of Things (december 2023). Sprekers waren o.a. Daniël de Jongh (Privacy First), auteur Adriaan Bos, Guido Visman (Rijksuniversiteit Groningen), Arda Gerkens (senator Eerste Kamer), Marie-José Hoefmans (Schluss), Freek Bomhof (TNO), Tijmen Wisman (Platform Burgerrechten), Jan Smits (Technische Universiteit Eindhoven), Eliëtte Vaal (The Data Lawyers), Jona Walk (De Vierde Golf), Ruben Brave (Internet Society Nederland), Sander Klous (Universiteit van Amsterdam), Vivien Butot (Erasmus Universiteit), Jurjen Lengkeek (IoT Academy) en Hein Wils (Responsible Sensing Lab). Wilt u graag op de hoogte blijven van onze publieksdebatten? Meld u dan via onze website aan voor onze nieuwsbrief!

Flyer publieksdebat "Privacy van de toekomst" 16 mei 2023 o.l.v. moderator Tom Jessen.

3.5 Externe projecten

Privacy First wordt de laatste jaren regelmatig door organisaties en overheden gevraagd om advies. Wanneer de intenties van de betreffende organisatie in lijn liggen met de missie van Privacy First willen wij graag een bijdrage leveren. Door onze kritische betrokkenheid bij dergelijke projecten tracht Privacy First – in het algemeen belang – bepaalde maatschappelijke ontwikkelingen positief te beïnvloeden en de privacy niet alleen “van buitenaf” maar ook “van binnenuit” te laten waarborgen. In 2023 was Privacy First betrokken bij de volgende externe projecten:

- 1) **Coalitieproject met Universiteit Tilburg:** meerjarig project (2020-2024) t.b.v. privacy-vriendelijke Blockchain-toepassingen voor de Nederlandse rijksoverheid. Partners zijn o.a. NWO, diverse ministeries, VNG, CJIB, ECP, bedrijven

en instanties. Privacy First levert gedurende het project kritische input en zal enkele publieksevenementen organiseren.

- 2) **Ethische klankbordgroep Nationale Politie:** sinds eind 2021 is de directeur van Privacy First door de korpschef benoemd als lid van deze nieuwe klankbordgroep van de Nationale Politie. Andere externe leden zijn o.a. afkomstig van universiteiten en onderzoeksinstituten.
- 3) Gedurende 2023 werd Privacy First door het **ministerie van Verkeer en Waterstaat** geconsulteerd bij plannen rond de mogelijke toekomstige invoering van 'Betalen naar Gebruik' (rekeningrijden).
- 4) Sinds begin 2024 is Privacy First actief betrokken bij de ontwikkeling van een **nieuw consortium inzake 'slimme deurbellen'**, waarin dit vraagstuk en oplossingen onderzocht gaan worden. Naast Privacy First participeren hierin o.a. diverse gemeenten en instanties.

3.6 Overige activiteiten

Privacy First had in 2023 meetings met o.a. The Privacy Collective, ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, stichting Take Back Your Privacy, 180 Degrees Consulting, SpeakUp, CMS, CryptoCanal, De Vierde Golf, Autoriteit Persoonsgegevens, ministerie van Binnenlandse Zaken, ministerie van Justitie en Veiligheid, Nationale Politie, ministerie van VWS, ministerie van Financiën, Digital Freedom Fund, ECP, Kennedy Van der Laan, EDRI, Bits of Freedom, PILP (NJCM), Platform Burgerrechten, Human Rights in Finance, AMS Institute, AON, Instituut voor Informatierecht (IViR), Boekx Advocaten, TikTok, SIDN Fonds, De Nieuwe Gevers, Molenaar & Plasman Solutions, PONT Data & Privacy en PrivSec Amsterdam.

De medewerkers en bestuursleden van Privacy First worden regelmatig als spreker gevraagd bij publieksevenementen van overheid, bedrijfsleven en wetenschap. Daarnaast voert Privacy First continu stille diplomatie op ons brede werkteerein.

4. Politieke lobby

4.1 Medische privacy

Gebrekkige medische privacy vormt al jaren een groot probleem. De oplossing die Privacy First voorstaat biedt de beste privacy, veiligheid en efficiëntie tegen lage kosten, naast een aanzienlijke verbetering van de autonomie van mensen. Mede op instigatie van Privacy First werd daarom in april 2023 de nieuwe Wet elektronische gegevensuitwisseling in de zorg (WEGIZ) aangenomen door de Eerste Kamer. Nederland koerst hiermee op de best denkbare oplossing voor zorgcommunicatie, zonder dat daar een riskant en onveilig nationaal systeem voor nodig is. Deze potentiële verschuiving van de status quo leidt echter ook tot sterke oppositie van grote bestaande belanghebbenden, waaronder zorgverzekeraars.

In 2023 heeft Privacy First tevens meegewerkt aan het schrijven van twee standaarden (NEN/ISO) over de uitwisseling van medische gegevens. Hierdoor hebben we ons netwerk en bereik onder IT-leveranciers, zorgprofessionals, patiëntenorganisaties en het ministerie van VWS kunnen uitbreiden. Dit stelde ons ook in staat om een werkgroep op te richten met patiëntenorganisaties om belangen af te stemmen en krachten te bundelen. Het voorstel voor een European Health Data Space (EHDS) stelde ons voor grote nieuwe uitdagingen, maar stelde ons ook in staat om onze positie als onafhankelijk kennisleider op het gebied van medische privacy te versterken. Een advocatenkantoor heeft aangeboden ons pro bono te helpen bij het onderzoeken van een mogelijke rechtszaak tegen de EHDS in 2024.

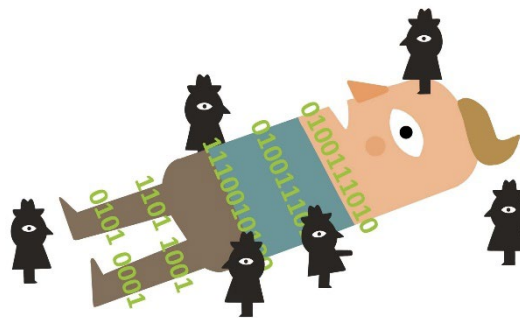
4.2 Financiële privacy

In de financiële wereld is de grootste zorg van Privacy First de ontwikkeling naar totale surveillance van onschuldige burgers via banken en andere financiële instellingen. In deze context was ons belangrijkste doel in 2023 om een nieuw wetsvoorstel van de Nederlandse overheid over witwassen van tafel te krijgen. Onder dit wetsvoorstel zou een gezamenlijke database worden ontwikkeld waarin alle financiële transacties van alle Nederlandse burgers voortdurend zouden worden geanalyseerd om financiële criminaliteit op te sporen. Dit wetsvoorstel werd daarom door Privacy First het "bancaire sleepnet" genoemd; deze benaming is sindsdien gebruikt door de Autoriteit Persoonsgegevens en andere kritische professionals, journalisten en politici, waardoor het juiste frame voor kritisch debat werd gecreëerd. Nadat Privacy First een vernietigende analyse van dit wetsvoorstel naar de Tweede Kamer had gestuurd, leidde dit in februari 2023 tot een kritische televisiereportage met Privacy First over het wetsvoorstel, wat gedurende 2023 meer kritische media over dit onderwerp op gang bracht en er uiteindelijk toe leidde dat dit wetsvoorstel voor de

verkiezingen van november 2023 door de Tweede Kamer in de ijskast werd gezet ("controversieel verklaard"). Sindsdien houdt Privacy First nauwlettend in de gaten of dit wetsvoorstel weer opduikt, mogelijk via nieuwe anti-witwasregelingen van de Europese Unie.

4.3 Massasurveillance

In samenwerking met onze coalitie die in 2020 de baanbrekende rechtszaak tegen het Systeem Risico Indicatie (SyRI) won volgde Privacy First i.s.m. het Platform Bescherming Burgerrechten het vergelijkbare wetsvoorstel Gegevensverwerking door Samenwerkingsverbanden (WGS) de afgelopen jaren nauwlettend. Evenals bij SyRI zal onder deze datakoppelwet immers sprake zijn van massale risico-profilering van burgers. Volgens de SyRI-coalitie ligt de WGS op ramkoers met de rechtsstaat en weigeren het Nederlandse kabinet en parlement lessen te trekken uit de Toeslagenaffaire. De afgelopen jaren heeft de SyRI-coalitie daarom de Eerste en Tweede Kamer diverse malen opgeroepen om dit wetsvoorstel af te wijzen en daartoe tevens kritische gesprekken met Kamerleden gevoerd. Desondanks heeft recentelijk de Eerste Kamer helaas de WGS aangenomen. De SyRI-coalitie oriënteert zich sindsdien op een mogelijke rechtszaak ter buitenwerkingstelling van de WGS wegens flagrante schending van Europees privacyrecht.

4.4 Biometrie

In de periode 2009-2011 was er in Nederland massale maatschappelijke weerstand tegen een geplande nationale biometrische databank met de gegevens (vingerafdrukken en gezichtsscans) van alle Nederlanders. Mede onder druk van een grootschalige rechtszaak van Privacy First werd de ontwikkeling van die databank begin 2011 stopgezet. Beleidsmakers lijken inmiddels echter voornemens om een dergelijke centrale databank alsnog weer te willen gaan invoeren. Middels stille diplomatie en politieke lobby tracht Privacy First dit te voorkomen en aan te sturen op

privacyvriendelijke, decentrale oplossingen. Mocht de betreffende databank alsnog worden ingevoerd, dan zullen Privacy First en onze medestanders niet aarzelen om dit opnieuw bij de rechter aan te vechten.

Op het terrein van biometrie is Privacy First tevens al jaren tegenstander van iedere ontwikkeling richting massale openbare gezichtsherkenning. Inmiddels is Privacy First aangesloten bij de coalitie van European Digital Rights (EDRi) die dit op Europees niveau kritisch op de voet volgt, met name in het kader van de nieuwe Europese wetgeving inzake kunstmatige intelligentie (AI Act). Privacy First verwacht hierin de komende jaren actiever te zullen worden.

4.5 Overige onderwerpen

Gedurende 2023 was er o.a. kritische politieke lobby van Privacy First inzake de vanuit Brussel geplande European Health Data Space (EHDS). Tevens heeft Privacy First in 2023 deelgenomen aan consultaties omtrent de Europese concept-richtlijn 'Open Finance' (FiDA), concept wetgeving inzake het Ultimate Beneficial Owner (UBO) Register, de concept Wet Stelsel Kredietregistratie, concept-beleid van De Nederlandsche Bank (DNB) voor de financiële sector met betrekking tot witwassen en de geplande Europese Central Bank Digital Currency (CBDC, digitale euro). Daarnaast was Privacy First betrokken bij kritische gezamenlijke lobby inzake de nieuwe Cyberwet (geheime diensten) en waren we deelnemer aan een rondetafelgesprek met TikTok. Op verzoek van de Nederlandse Staatscommissie Rechtsstaat stuurde Privacy First tevens een uitgebreide brief met diverse adviezen aan deze commissie. Bovendien heeft Privacy First in de aanloop naar de Nederlandse verkiezingen van november 2023 een 'Privacy Kieswijzer' gepubliceerd met een analyse van de verkiezingsprogramma's van verschillende politieke partijen.

5. Rechtszaken

Als maatschappelijke organisatie gaat het Privacy First erom zo effectief mogelijk te opereren met de beperkte middelen die wij hebben. Als stille diplomatie, politieke lobby en campagnes onvoldoende effectief blijken, voert Privacy First daarom principiële rechtszaken tegen wetgeving en beleid die tot grootschalige privacyschendingen leiden. De afgelopen jaren deed Privacy First dit met succes tegen de centrale opslag van ieders vingerafdrukken onder de Paspoortwet, de opslag van ieders telecommunicatie-data onder de Wet bewaarplicht telecommunicatiegegevens en massale risicoprofilering van burgers door het Systeem Risico Indicatie (SyRI). Privacy First voert dergelijke zaken bij voorkeur in coalitieverband en middels pro bono ondersteuning (of externe sponsoring) door geschikte advocatenkantoren.

© Guus Schoonewille

5.1 ANPR: Automatische Nummerplaat Herkenning

Rechtszaak tegen massa-surveillance door cameratoezicht

Begin 2019 trad in Nederland de ANPR-wet (art. 126 jj Sv.) in werking. Onder deze wet worden middels ANPR-camera's boven de snelwegen de kentekens en locaties van miljoenen auto's (oftewel ieders reisbewegingen) continu 4 weken in een centrale politiedatabank opgeslagen voor o.a. opsporing en vervolging. Dit is totaal niet noodzakelijk, volstrekt disproportioneel en bovendien ineffectief, zo bleek de afgelopen jaren uit diverse onderzoeken. Toezicht ontbreekt en het systeem kan eenvoudig worden misbruikt. De huidige

ANPR-wet vormt daarom een massale privacyschending en hoort niet thuis in een vrije democratische rechtsstaat. Privacy First voert sinds eind 2021 een rechtszaak tegen de Staat om de ANPR-wetgeving buiten werking te laten stellen wegens strijd met Europees privacyrecht. Via Pro Bono Connect heeft Privacy First het advocatenkantoor CMS ingeschakeld om deze rechtszaak (kort geding en bodemprocedure) voor ons te voeren. Deze zaak wordt tevens gesteund door het Digital Freedom Fund.

Mede onder druk van deze rechtszaak heeft de Nationale Politie "privacy by design" geïmplementeerd in de zin dat voorruitens van auto's voortaan automatisch worden geblindeerd in ANPR-camerabeelden, waardoor inzittenden niet meer zichtbaar zijn. Onze ANPR-zaak heeft de afgelopen jaren ook veel media-aandacht gekregen, waardoor het kritische bewustzijn over massasurveillance is toegenomen.

Begin 2024 verklaarde de rechtbank Den Haag Privacy First ontvankelijk in de bodemprocedure. Dit tussenvonnis kan belangrijke precedentwerking voor vergelijkbare zaken krijgen, zeker nu vanuit de Nederlandse politiek de mogelijkheden voor belangenorganisaties om rechtszaken te voeren steeds meer beperkt lijken te worden. Inhoudelijk stelde de rechtbank Privacy First vervolgens echter in het ongelijk. Privacy First heeft besloten om tegen dit vonnis in hoger beroep te gaan. Gezien de Europese jurisprudentie terzake acht Privacy First de kans op een succesvolle rechtsgang immer zeer hoog.

5.2 Zaak Burgers tegen Plasterk

Rechtszaak over internationale data-uitwisseling door geheime diensten

Reeds sinds 2013 voerde Privacy First samen met andere organisaties en burgers de rechtszaak 'Burgers tegen (Minister) Plasterk'. Aanleiding voor deze zaak tegen de Staat waren de onthullingen van Edward Snowden over de praktijken van (buitenlandse) inlichtingendiensten, waaronder de Amerikaanse NSA en Britse GCHQ. Onze coalitie eiste dat de Staat zou stoppen met het gebruiken van buitenlandse inlichtingen die niet in overeenstemming met de Nederlandse wet zijn verkregen. Onze advocaten van Bureau Brandeis voerden deze zaak pro bono. De aangesloten organisaties waren Privacy First, de Nederlandse Vereniging van Strafrechtadvocaten (NVSA), de Nederlandse Vereniging van Journalisten (NVJ) en Internet Society Nederland. Mede onder druk van deze rechtszaak werd de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten (Wiv) positief aangescherpt. Na

teleurstellende vonnissen van zowel de rechtbank als het Hof Den Haag verwierp echter ook de Hoge Raad deze zaak in 2018. Onze advocaten hebben de zaak daarom in 2019 voortgezet bij het Europees Hof voor de Rechten van de Mens in Straatsburg, parallel met vergelijkbare Britse en Zweedse rechtszaken. Na jarenlange stilte vanuit Straatsburg ontvingen onze advocaten in juli 2023 echter bericht dat het Hof onze zaak zonder enige uitleg niet-ontvankelijk had verklaard. Een motivering van deze beslissing ontbreekt. Na bijna 10 jaar procederen over deze kwestie is dat uiterst teleurstellend. Dit doet tevens de vraag rijzen: is het Hof in Straatsburg nog even kritisch en principieel als vroeger, of kunnen burgers en organisaties in dit type zaken inmiddels beter bij een ander (nationaal Constitutioneel of Europees) Hof terecht?

5.3 Rechtszaken van andere organisaties en burgers

Privacy First steunt incidenteel tevens rechtszaken van andere organisaties en individuele burgers, mits dergelijke zaken van dusdanige aard zijn dat onze steun daarbij onontbeerlijk is, dit in het belang van positieve precedentvorming, maatschappelijke impact, bewustwording en beïnvloeding van wetgeving en beleid. Een goed voorbeeld hiervan zijn de rechtszaken van de Arnhemse privacy-activist Michiel Jonker ter invoering van een gemeentelijke anonieme afvalpas c.q. *privacy by design*, anoniem reizen met het openbaar vervoer en het recht op contante betaling. Andere individuele rechtszaken waar Privacy First in 2023 bij betrokken was hadden betrekking op kinderbijslag (tegen Sociale Verzekeringsbank), op de vrijwel ongereguleerde Persoonsgerichte Aanpak (tegen gemeente Amsterdam) en tegen verplicht kentekenparkeren (gemeente Wageningen). Tevens steunde Privacy First in 2023 een juridische actie van stichting Human Rights in Finance tegen een Europese crypto-verordening (financiële privacy), de massaclaim van The Privacy Collective tegen Oracle & Salesforce (illegale datahandel) en de rechtszaak van een coalitie van o.a. het Platform Burgerrechten, psychiaters, psychologen en cliënten in de GGZ tegen de Nederlandse Zorgautoriteit (medische privacy en beroepsgeheim). In al deze zaken geeft Privacy First bijvoorbeeld advies en kunnen wij zogeheten *amicus curiae* brieven indienen. Deze rechtszaken leiden vaak ook tot mediapublicaties en kritische vragen op gemeentelijk of nationaal niveau.

6. Claimstichting CUIC

Privacy First heeft in 2022 samen met het Oostenrijkse NOYB (de organisatie van privacy-activist Max Schrems) de nieuwe massaclaim-organisatie CUIC opgericht. CUIC staat voor Consumers United in Court, ook uit te spreken als 'CU in Court' (see you in court). CUIC heeft als missie de privacy van consumenten te beschermen, vooral door het voeren strategische, collectieve rechtszaken tegen organisaties die veel geld verdienen door persoonsgegevens onrechtmatig te gebruiken. CUIC procedeert hiertoe onder de nieuwe Wet afwikkeling massaschade in collectieve actie (Wamca), waarbij de krachten van consumenten gebundeld worden. De eerste zaak van CUIC zal worden gevoerd tegen het techbedrijf Avast (thans onderdeel van Norton) dat jarenlang het online surfgedrag van miljoenen mensen onrechtmatig verzamelde en doorverkocht. In maart 2024 is daartoe door CUIC de dagvaarding tegen Avast ingediend. Ga voor meer informatie over CUIC en deze rechtszaak naar <https://cuic.eu/>.

7. Communicatie

7.1 Massamedia

Gemiddeld verscheen Privacy First in 2023 enkele keren per week in de media. Naast verzoeken om interviews wordt Privacy First regelmatig door journalisten benaderd om achtergrondinformatie en onderzoekstips, soms ook door buitenlandse media.

Interview met Vincent Böhre (directeur Privacy First) voor Radio 1, 1 november 2023

Interview met Marc Smits (bestuurslid Privacy First) bij Blckbx Today, 11 december 2023

Interview met Guido Visman (bestuurslid Privacy First) bij Hart van Nederland, 25 maart 2023. © SBS6

7.2 Internet

De website van Privacy First <https://www.privacyfirst.nl> vormt ons primaire nieuws- en opiniekanaal. Begin 2023 is onze website geheel vernieuwd en heeft Privacy First tevens een nieuwe huisstijl en logo. Onze voormalige Engelstalige website <https://www.privacyfirst.eu> is hierin geïntegreerd, evenals onze website <https://privacyawards.nl> (Nederlandse Privacy Awards) en ons project PrivacyWijzer (over het Internet of Things). Daarnaast beheert Privacy First onze campagne-websites <https://specifieketoestemming.nl> (medische privacy) en <https://psd2meniet.nl> (PSD2). De websites van Privacy First werden de laatste jaren deels gesponsord door de privacyvriendelijke provider Greenhost. Op social media is Privacy First van oudsher voornamelijk actief op [Twitter](#) (nu X) en [LinkedIn](#), ook met een eigen LinkedIn-groep voor privacy-professionals. Daarnaast vindt u ons bij het privacyvriendelijke platform [Quodari](#). Zowel onze Twitter- als onze LinkedIn-aanhang groeien al jaren gestaag. Wilt u graag op de hoogte blijven van alle ontwikkelingen rondom Privacy First? Meldt u dan aan voor onze nieuwsbrieven via www.privacyfirst.nl !

Nieuwjaarswens Privacy First

8. Organisatie

Privacy First is een onafhankelijke, ANBI-erkende stichting die grotendeels uit vrijwilligers bestaat. Onze betaalde medewerkers in 2023 waren onze directeur en jurist Vincent Böhre (gemiddeld 0,75 fte, tijdelijk 'remote'), onze tijdelijke directeur Godaya Komen (0,8 fte), onze onderzoeker Daniël de Jongh (0,6 fte) en onze management assistent Karin van der Stoop (0,5 fte). Daarnaast werkt Privacy First voornamelijk met professionele vrijwilligers en externe experts op diverse terreinen. Doel van Privacy First in 2024 is onze verdere ontwikkeling richting een compacte, flexibele organisatie met meer vaste medewerkers.

Het bestuur van Privacy First bestond in 2023 uit de volgende personen:

- Paul Korremans (voorzitter)
- Haykush Hakobyan (secretaris)
- Guido Visman (penningmeester)
- Wilmar Hendriks (algemeen bestuurslid; tevens bestuursvoorzitter CUIC)
- Marc Smits (algemeen bestuurslid)
- Sander Klous (algemeen bestuurslid)
- Jacqueline Stokman (algemeen bestuurslid).

Begin 2024 traden Paul Korremans en Guido Visman uit het bestuur. Sindsdien is Sander Klous onze voorzitter, Ineke Sleutel penningmeester en Marc Smits beleidsadviseur (0,8 fte).

Onze bestuursvergaderingen vonden in 2023 gemiddeld maandelijks plaats.

De Raad van Advies (RvA) van Privacy First bestond in 2023 uit de volgende personen, op persoonlijke titel:

- prof. Hans Franken (emeritus hoogleraar Informatierecht, Universiteit Leiden)
- Quirine Eijkman (lector Toegang tot het Recht, Hogeschool Utrecht)
- Paul Francissen (directeur Publicroam & zelfstandig adviseur digitale sociale innovatie, Envolvè)
- Paul Sloomaker (vice-president Monitoring & Reporting, KPN)
- Eliëtte Vaal (ICT & privacy advocaat, The Data Lawyers).

Onze RvA komt tweemaal per jaar bijeen met ons bestuur en geeft tevens ongevraagd advies.

De groep vrijwilligers van Privacy First bestaat voornamelijk uit professionals die Privacy First structureel ondersteunen, zowel inhoudelijk (verschillende privacy-thema's) als organisatorisch (ICT, PR, vertalingen etc) en juridisch (onderzoek en advies). Daarnaast beschikt Privacy First over een uitgebreid netwerk van experts uit alle hoeken van de samenleving, variërend van wetenschappers, juristen en ICT'ers tot journalisten, politici en ambtenaren.

9. Financiën

Stichting Privacy First is voor haar werkzaamheden grotendeels afhankelijk van individuele donaties en steun van fondsen en advocatenkantoren. De afgelopen jaren heeft Privacy First meerdere fondsen aan zich kunnen verbinden ter ontwikkeling van nieuwe projecten en ter versterking en verduurzaming van onze organisatie en activiteiten, waaronder Stichting Goeie Grutten t.b.v. ons PrivacyWijzer-project (Internet of Things) en het Digital Freedom Fund ter ondersteuning van onze rechtszaak tegen de ANPR-wet. Privacy First geeft echter de voorkeur aan institutionele steun ("core funding") i.p.v. projectsteun. Met uitzondering van het nationale referendum tegen de Sleepwet (2018) heeft Privacy First tot op heden nooit overheidssubsidies geaccepteerd; dit ter waarborging van onze kritische onafhankelijkheid.

Naast financiële steun door individuele donateurs en fondsen staat Privacy First ook open voor sponsoring door bedrijven, mits Privacy First volledig vrij en onafhankelijk kan blijven functioneren. Zo wordt Privacy First sinds 2017 gesteund door Voys Telecom. Onze jaarlijkse Nationale Privacy Conferentie wordt gesponsord door ECP en onze Nederlandse Privacy Awards worden sinds 2022 gesponsord door Molenaar & Plasman Solutions. Zou uw organisatie graag ook Privacy First willen sponsoren? Neem dan contact met ons op!

Vast beleid van Privacy First is om alle inkomsten zoveel mogelijk te besteden aan inhoudelijk relevante zaken en de operationele kosten zo laag mogelijk te houden. Onze communicatie verloopt daartoe (ook telefonisch) grotendeels via internet. Ondersteunende werkzaamheden worden deels uitgevoerd door professionele vrijwilligers. Ons kantoor aan de Nieuwe Herengracht in Amsterdam delen wij met claimstichting CUIC. Evenementen van Privacy First worden bij voorkeur georganiseerd op externe gesponsorde locaties. De processtukken in onze rechtszaken worden door Privacy First ondersteund middels eigen feitelijk en juridisch onderzoek. Vast beleid van Privacy First is bovendien om grootschalige rechtszaken bij voorkeur in coalitieverband te voeren via het Public Interest Litigation Project (PILP) of via Pro Bono Connect, danwel middels externe sponsoring. Dit om de kosten en financiële risico's te spreiden en de kans op juridische winst te verhogen. Op deze manier komt iedere gedoneerde euro zo effectief mogelijk ten goede aan de privacy van iedere Nederlander.

Hieronder treft u ons voorlopige financiële jaaroverzicht 2023 aan. Sponsoring van rechtszaken door advocatenkantoren of externe partners is hierin niet inbegrepen.

Jaaroverzicht	2023		2022	
---------------	------	--	------	--

Inkomsten:

Donaties en fondsen	€	221.771	€	288.907
---------------------	---	---------	---	---------

Uitgaven:

Personeelskosten	€	152.783	€	100.827
Juridische kosten	€	-	€	-
Politieke lobby	€	-	€	-
Huisvesting	€	9.990	€	10.952
Publieksactiviteiten	€	8.478	€	4.507
Campagnekosten	€	-	€	-
Verzekeringskosten	€	200	€	-
Reiskosten	€	44	€	2.257
Websites incl. ontwikkeling	€	25.045	€	33.776
Huisstijlontwikkeling	€	-	€	9.966
Automatiseringskosten	€	7.521	€	11.133
Kantoorkosten	€	4.082	€	2.052
Representatiekosten	€	1.321	€	1.721
Overige kosten	€	579	€	1.751
Onvoorzien	€	2.892	€	1.210

10. Vooruitblik 2024 en verder

Voor de komende jaren streeft Privacy First naar een samenleving waarin:

- politici, burgers, ondernemers en ambtenaren zich bewust zijn de waarde van onze grondrechten en persoonlijke autonomie;
- mensen zelf het gezag hebben over hun eigen levens, de gegevens die daaruit voortkomen (data soevereiniteit) en zich anoniem kunnen bewegen;
- dit in wetgeving, maar vooral ook in het ontwerp van technologie verankerd is;
- en we gegevens op verantwoorde wijze kunnen delen voor persoonlijke, maatschappelijke of economische doeleinden.

Sterk internationaal netwerk

Wetgeving uit Brussel heeft een enorme impact op onze maatschappij. Per thema bouwen we coalities op, of sluiten we aan bij bestaande. Hiermee krijgen we meer slagkracht. We verdelen de werklust, worden sneller, slimmer en effectiever.

Privacy kennisleider

Afgelopen jaren hebben we bekendheid opgebouwd. Media weten ons te vinden. We hebben een netwerk in de politiek. Dit breiden we verder uit. Dat doen we strategisch, doordacht en opportunistisch. Nederlandse onderwerpen koppelen we zoveel mogelijk aan zaken in de Brusselse pijpleiding.

Verjonging en verbreding

Jongeren vinden privacy belangrijk, maar komen nog te weinig voor in onze achterban en er zijn nog steeds mensen die denken dat ze “niets te verbergen hebben”. We verjongen en verbreden onze achterban, buiten onze comfortzone, met gerichte projecten, in meerdere segmenten.

Voor meer informatie over onze huidige ideeën, plannen en mogelijke projecten tot 2030 zijn fondsen en bedrijfsdonateurs van harte welkom om [contact](#) met Privacy First op te nemen!

Wilt u Privacy First graag steunen? Maak dan een donatie over naar IBAN: NL95ABNA0495527521 (BIC: ABNANL2A) t.n.v. Stichting Privacy First te Amsterdam, of steun ons via de [donatiepagina](#) op onze website. Privacy First is erkend als Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI). Uw giften aan Privacy First zijn daarom belastingaftrekbaar.

Postbus 16799

1001 RG Amsterdam

Telefoon: 020-8100279

Email: info@privacyfirst.nl

Website: www.privacyfirst.nl

Privacy First is ingeschreven in het Stichtingenregister van de KvK Amsterdam onder nr. 34298157.

RSIN/fiscaal nummer: 819211710.